

Het burgerinitiatief geëvalueerd door burgers

**Een evaluatierapport vanuit
burgerperspectief om het burgerinitiatief
te versterken**

Datum: 2 juli 2012

**NET
WERK
DEMO
CRATIE**

imfi
INSTITUUT
MAATSCHAPPELIJKE
INNOVATIE

Colofon

Auteurs

Naam:

Rense Bos (Instituut Maatschappelijke Innovatie)

Josien Pieterse (Netwerk Democratie)

Voor vragen en/ of opmerkingen: r.bos@imi.nu / 071 – 512 77 07

Deelnemers expertmeeting

- Josien Pieterse (Netwerk Democratie)
- Tijs van den Broek (TNO)
- David Langley (TNO)
- Mieke van Heesewijk (Netwerk Democratie)
- Stefan Panhuijsen (De Publieke Zaak)
- Rense Bos (Instituut Maatschappelijke Innovatie)
- Hans-Martien Ten Napel (Universiteit Leiden)
- Frank van Dooren (Nationale Ombudsman)
- Robert Molenaar (Stichting de anti dierproeven coalitie)
- Diana Uitdenbogerd (Nederlandse vereniging voor Lyme-patienten)
- Reinder Rustema (petities.nl)
- Heleen van Duursen (Ministerie van BZK)

Schriftelijk geïnterviewde initiatieven (met dank aan Stefan Panhuijsen)

- Voor Rookvrije Horeca
- Meer plezier met minder vuurwerk
- Stop Fout Vlees
- Aanpassing beleid bij opleggen TBS-maatregel
- Uit vrije wil
- Invoer Actieve Donor Registratie
- Nederland krijgt nieuwe energie
- Verbod op honden- en kattenexperimenten

Telefonisch geïnterviewde initiatieven

- AOW Omhoog!
- Verbod op honden- en kattenexperimenten
- Verbod pedofielenvereniging
- Betere diagnose- en behandelmogelijkheden ziekte van Lyme
- Meer plezier met minder vuurwerk

© Netwerk Democratie en Instituut Maatschappelijke Innovatie (IMI)

Dit evaluatierapport is mede mogelijk gemaakt door Netwerk Democratie. Netwerk Democratie draagt bij aan een veerkrachtige democratie middels technologie die alle leden van de samenleving betreft en verbindt. Zie ook: www.netdem.nl

Instituut Maatschappelijke Innovatie (IMI) is een aanjager van vernieuwingsprocessen. De drijfveer van IMI is om de rijkdom aan ideeën en ervaringen uit de samenleving zo toe te passen dat maatschappelijke vraagstukken slimmer worden opgelost. Zie ook: www.imi.nu

Samenvatting

Dit is een evaluatieonderzoek over het burgerinitiatief vanuit het perspectief van de initiatiefnemers. Sinds de invoering van het burgerinitiatief in 2006 zijn 12 burgerinitiatieven, met vaak meer dan de verplichte 40.000 handtekeningen, ingediend bij de commissie bezochtschriften en burgerinitiatieven van de Tweede Kamer. En dat is een prestatie op zich. Het kost veel tijd en energie om een burgerinitiatief te organiseren.

In 2010 publiceerde de Raad voor openbaar bestuur een advies 'Vertrouwen in democratie' om de kloof tussen burger en overheid te dichten. In het rapport stond aangegeven dat het nodig is om naast de representatieve democratie ook participatieve vormen van democratie te stimuleren. Het burgerinitiatief wordt daarbij genoemd als één van de instrumenten: "Om de legitimiteit van politiek en bestuur te herstellen, heeft de representatieve democratie participatieve aanvulling en versterking nodig. Binnen het representatiemodel moet de stem van kiezers meer gaan tellen door hen tussen de verkiezingen door ook op andere momenten invloed te geven." (Rob, 2010, pp 42)

Tot nu toe zijn tweederde (!) van de burgerinitiatieven niet ontvankelijk verklaard. Dit werd voor veel initiatiefnemers, die met grote inzet hun burgerinitiatief hebben gerealiseerd, als een teleurstelling ervaren. De consequentie hiervan lijkt dat de kloof tussen burgers en politiek juist vergroot wordt. Dit staat haaks op de democratische intenties van het burgerinitiatief: *"het burgerinitiatief heeft als doel de betrokkenheid van burgers bij het beleid te vergroten"* (motie Dubbelboer, 9 oktober 2003)

Deze constatering was voor het Instituut Maatschappelijke Innovatie (IMI) en het Netwerk Democratie reden genoeg om een evaluatie te starten. Temeer omdat in de zomer de commissie verzoekschriften en burgerinitiatieven het burgerinitiatief intern gaat evalueren. Het doel van dit evaluatieonderzoek: het middel burgerinitiatief versterken en initiatiefnemers meer kans van slagen bieden.

Voor dit onderzoek is gebruik gemaakt van schriftelijke interviews van Stefan Panhuijsen (De Publieke Zaak) met de 12 initiatiefnemers. Wij hebben gezien de korte periode van onderzoek een vijftal initiatieven opnieuw en uitgebreid geïnterviewd en een expertmeeting georganiseerd. In deze samenvatting de conclusies en aanbevelingen van het evaluatieonderzoek.

Conclusies

- Twee van de drie initiatieven wordt niet ontvankelijk verklaard. De voornaamste reden hiervoor is de 2 jaarsregeling waarin staat dat het onderwerp van het burgerinitiatief in de afgelopen 2 jaar niet in de Tweede Kamer behandeld geweest mag zijn. En gezien het aantal commissies van de Tweede Kamer en vergaderingen is de kans dat een onderwerp ergens besproken is groot. Bovendien is de definitie van 'behandeld' ondoorzichtig. Dit draagt niet bij aan het draagvlak voor de besluitvorming.
- Achter de juridische en bureaucratische werkelijkheid van de Tweede Kamer schuilt een menselijke wereld met initiatiefnemers die om aandacht en erkenning vragen. De werelden van initiatiefnemers en de Tweede Kamer/ politiek botsen. De verwachting van initiatiefnemers is vaak hoog. Het vertrouwen in de politiek loopt een deuk op als vooraf de risico's niet duidelijk zijn en er onvoldoende aandacht en begeleiding wordt geboden.
- Een burgerinitiatief indienen is complex. Advies en begeleiding door de commissie verzoekschriften en burgerinitiatieven zou hierin waardevol zijn. De praktijk laat zien dat de commissie hierin een passieve rol inneemt en dat niet alle burgerinitiatieven zichzelf voldoende georganiseerd hebben. Het resultaat van een gebrek aan informatievoorziening is dat veel initiatiefnemers zich onvoldoende realiseren dat de zogenaamde 2 jaarsregeling de kans aanzienlijk maakt dat hun initiatief in een laat stadium van het proces niet ontvankelijk wordt verklaard.
- De initiatiefnemers zijn zeer divers. Er zijn initiatieven die gesteund worden door wetenschappelijk en maatschappelijk kader. De ontvankelijk verklaarde initiatieven hebben als NGO of vereniging een sterke campagne kunnen voeren dankzij hun (leden)netwerk en hebben lobby-ervaring. Sommige niet ontvankelijk verklaarde initiatieven van veelal individuen of kleine stichtingen zijn minder professioneel, hebben schaarse middelen en hebben het daarom moeilijker om het burgerinitiatief ontvankelijk verklaard te krijgen. Evengoed hebben zij de gevraagde hoeveelheid burgers achter hun standpunt weten te krijgen.

Aanbevelingen

Honoreer initiatieven uit de samenleving

1. **Schaf de 2-jaarsregel af.** Ons meest verregaande advies is om de 2-jaarsregel af te schaffen. De commissie adviseert de Kamer op een aantal formele en technische gronden om het burgerinitiatief te behandelen. Het staat vast dat er iets moet worden gedaan aan het obstakel van de 2-jaarsregel. In ieder geval moet duidelijk zijn wanneer een onderwerp 'behandeld' is. Iedere burger moet dit zelf, aan de hand van duidelijke criteria, voor het starten of ondertekenen van een initiatief uit kunnen zoeken. De regel is ingegeven door het legitieme argument dat de parlementaire behandeling van een bepaald onderwerp niet doorkruist moet worden. Het is nu onvoldoende duidelijk of dit bij de afgewezen gevallen aan de orde was.
2. **Verlaag de politieke drempel.** Ingegeven door de gegroeide cultuur van respect voor parlementaire minderheden binnen de Tweede Kamer zien we ook de optie om na een afwijzing door de commissie burgerinitiatieven te voorzien in de mogelijkheid gebruik te maken van dezelfde 1/5 (30 Kamerleden) regeling als bij een spoeddebat.
3. Geef de mogelijkheid tot **10 minuten spreektijd** voorafgaand aan een plenair debat. De initiatiefnemer die minimaal 40.000 handtekeningen heeft verzameld krijgt gelegenheid om zijn/haar initiatief toe te lichten.

Organiseer nieuwe verbindingen tussen parlement en samenleving

4. Bij de invoering van het burgerinitiatief was de verwachting dat het 30 initiatieven per jaar en een extra belasting van 5% per Kamerlid zou opleveren. Stel een ambitie als kamer om over **minimaal twee burgerinitiatieven per jaar plenair te debatteren**.
5. Wijs **per initiatief een lid-rapporteur** (vaste werknemer) vanuit de commissie aan. Met deze kan vroegtijdig contact opgenomen worden door de initiatiefnemers en om advies gevraagd worden. Na de indiening kan het vervolgproces doorgesproken worden.
6. Faciliteer een **Initiatieven-loket**. Hier kunnen aspirant-initiatiefnemers terecht voor de precieze toelichting op de eisen en leren van andere initiatieven.
7. Ondersteun initiatiefnemers met een makkelijk te vinden **checklist en draaiboek** op basis van de ervaringen van eerdere burgerinitiatieven. Zo kunnen de initiatiefnemers ook leren van elkaars ervaringen.

Motiveer en verantwoord publiekelijk waarom een burgerinitiatief wel of niet ontvankelijk wordt verklaard

8. Stuur een **e-mail of brief met motivering aan de 40.000 ondertekenaars** op welke gronden het wel of niet ontvankelijk is verklaard. Het gaat om de transparantie. Zorg dat de toe- of afwijzing beter inhoudelijk naar de achterban wordt toegelicht.
9. Maak de commissievergaderingen waarin de initiatieven besproken worden **openbaar toegankelijk** zodat de criteria en overwegingen transparanter worden en initiatiefnemers aanwezig kunnen zijn om hun initiatief toe te lichten zodat de commissieleden met meer en betere informatie een beslissing kunnen nemen over het wel/ niet ontvankelijk verklaren.

Inhoudsopgave

1. Inleiding	6
2. Geschiedenis burgerinitiatief	9
3. Methodologie	10
4. Analyse & Resultaten	11
5. Aanbevelingen	16
6. En nu, een aanbod van IMI & Netwerk Democratie	18
Bijlagen	19
<i>Bijlage 1</i>	<i>19</i>
<i>Bijlage 2</i>	

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Zowel de nationale als lokale overheden maken beleid steeds meer met burgers. Hiervoor zijn de afgelopen jaren verschillende instrumenten ontwikkeld, getest en geïmplementeerd. Waaronder het burgerinitiatief. Met 40.000 handtekeningen kunnen burgers een onderwerp op de agenda van de Tweede Kamer krijgen. Sinds de invoering van het burgerinitiatief zijn in 2006 zijn 12 burgerinitiatieven ingediend bij de commissie bezoeckschriften en burgerinitiatieven. Een prestatie op zich. Het kost veel tijd en moeite om een burgerinitiatief te organiseren.

Tegelijkertijd is tweederde (!) van de burgerinitiatieven niet ontvankelijk verklaard. Een teleurstelling voor initiatiefnemers die zich met hart en ziel hebben gegeven. De consequentie: een grotere kloof tussen burgers en politiek.

In 2010 publiceerde de Raad voor Openbaar bestuur een advies 'Vertrouwen in democratie'. Daar in stond aangegeven dat om de kloof tussen burger en overheid te dichten het nodig is naast de representatieve democratie ook participatieve vormen van democratie te stimuleren. Het burgerinitiatief wordt daarbij genoemd als een van de instrumenten. "Maar om "de andere kloof" te dichten, om de legitimiteit van politiek en bestuur te herstellen, heeft de representatieve democratie participatieve aanvulling en versterking nodig. Binnen het representatiemodel moet de stem van kiezers meer gaan tellen door hen tussen de verkiezingen door ook op andere momenten invloed te geven." (Rob, 2010, pp 42)

Het feit dat zoveel burgerinitiatieven niet ontvankelijk zijn verklaard is de directe aanleiding voor dit evaluatieonderzoek.

1.2 Doel

Deze evaluatie heeft tot doel om het burgerinitiatief sterker te maken. Om praktische aanbevelingen voor de commissie verzoekschriften en burgerinitiatieven te maken die direct toepasbaar zijn. En praktische aanbevelingen komen voort uit de ervaringen en lessen uit de praktijk: van initiatiefnemers. Dat is de reden om het burgerperspectief centraal te zetten in dit evaluatieonderzoek.

1.3 Diversiteit

Dé initiatiefnemer bestaat niet. Dit onderzoek is tot stand gekomen door interviews met zeer diverse initiatiefnemers en verschillende typen initiatieven. De diversiteit uit zich op allerlei vlakken, van het opleidingsniveau van de initiatiefnemer en de achterban, organisatiegraad (individueel, NGO of vereniging) tot het onderwerp dat geagendeerd wordt kennisinhoudelijk en gelaagd of ideologisch en eenduidig. Wat de initiatiefnemers gemeen hebben is de wens en ambitie om een onderwerp bespreekbaar te maken en politieke partijen te dwingen een positie in te nemen ten aanzien van het door hun aangedragen onderwerp. Geenszins een eenduidige groep met een eenduidig doel dus.

1.4 Definitie burgerinitiatief

Het woord burgerinitiatief wordt in Nederland veelal gebruikt in gemeenten om aan te geven dat burgers zelf het initiatief nemen om een publieke taak/ dienst te vervullen. In dit evaluatierapport spreken we over het burgerinitiatief dat aangeboden wordt aan de commissie verzoekschriften en burgerinitiatieven van de Tweede Kamer. Het kan, met het presidium van de Tweede Kamer dat het voorstel deed tot invoering ervan, worden beschouwd als "een instrument (...) waarmee burgers een nieuw onderwerp of voorstel kunnen agenderen in de Kamer".

Wikipedia geeft een goede omschrijving van het begrip burgerinitiatief zoals dat in dit onderzoek gebruikt wordt:

Burgerinitiatief

Een **burgerinitiatief** is in de **Nederlandse** politiek een voorstel dat een **kiesgerechtigde**, met ondersteuning van 40.000 handtekeningen, kan indienen om een bepaald onderwerp op de agenda van de **Tweede Kamer** te laten plaatsen. Indien het voorstel aan de vereisten voldoet, komt het onderwerp op de **Kameragenda**.

Een burgerinitiatief moet betrekking hebben op het instellen, wijzigen of afschaffen van een **wettelijke** regeling of op ander regeringsbeleid. Het voorstel mag niet in strijd zijn met de **Grondwet** en de goede zeden. Begrotingen en **belastingen** zijn uitgesloten van het burgerinitiatief.

Een burgerinitiatief kan worden gezien als een vorm van **petitierecht**. In het geval van een petitie heeft de burger recht op een antwoord.^[bron?] Een petitie heeft geen formele status en is daarom heel vrijblijvend.^[1] Bij een burgerinitiatief kan een burger een onderwerp op de politieke agenda zetten en verplicht de burger de Kamer het onderwerp te behandelen.

De Tweede Kamer heeft op 11 december 2008 besloten dat het burgerinitiatief wordt voortgezet en dat ook digitale steunbetuigingen mogelijk worden gemaakt vanaf 1 januari 2009.^[2]

Bron: <http://nl.wikipedia.org/wiki/Burgerinitiatief> (17 juni 2012)

Zoals in bovenstaand fragment te lezen valt moet het burgerinitiatief aan bepaalde vereisten/regels voldoen. Deze staan op de website van de Tweede Kamer:

Iedereen die de **Nederlandse nationaliteit** heeft en **ouder dan 18 jaar** is, kan een burgerinitiatief indienen. U kunt uw initiatiefvoorstel zelf of samen met anderen indienen. U dient duidelijk op te schrijven wat het doel van uw voorstel is, waarom en hoe u dit doel denkt te kunnen bereiken. Uw voorstel moet vergezeld gaan van tenminste **40.000 steunbetuigingen mét naam, adres en geboortedatum van personen ouder dan 18 jaar en met de Nederlandse nationaliteit**. Deze gegevens worden steekproefsgewijs schriftelijk gecontroleerd; na de steekproef worden ze vernietigd.

Uw voorstel moet verder aan de volgende regels voldoen:

1. Uw voorstel is nieuw: de laatste twee jaar is het onderwerp niet in de Tweede Kamer aan de orde geweest.
2. Uw voorstel gaat over een onderwerp waarover de Tweede Kamer beslist, dus over een kwestie die de rijksoverheid en niet een andere overheid aangaat en géén privé-kwestie is.
3. Uw voorstel mag niet indruisen tegen in ons land diep gewortelde normen en waarden.
4. Uw voorstel gaat niet over de Grondwet, de belastingen of de begrotingswetten.

Bron: http://www.tweedekamer.nl/hoe_werkt_het/uw_mening_telt/burgerinitiatief/index.js
[p](#) (17 juni 2012)

1.5 Inspiratie uit Europa

De Europese Unie ontsluit via <http://ec.europa.eu/citizens-initiative> op een laagdrempelige en overzichtelijke manier informatie om het sinds 1 april 2012 bestaande Europese burgerinitiatief te starten:

The screenshot shows the 'De procedure stap voor stap' (The procedure step by step) page on the ec.europa.eu/citizens-initiative/public/how-it-works website. The page features a vertical sidebar on the left with navigation links such as 'Over het burgerinitiatief', 'Wat u moet weten', 'De procedure stap voor stap' (highlighted), 'Hoe kunt u een Europees burgerinitiatief steunen?', 'Veelgestelde vragen', 'Contactadres', 'Een burgerinitiatief zoeken', 'Lopende initiatieven', 'Beëindigde initiatieven', 'Achterhaalde initiatieven', 'Zoeken', 'Een burgerinitiatief beginnen', 'Komt uw idee in aanmerking voor een burgerinitiatief?', 'De software voor het online inzamelen downloaden', 'Uw burgerinitiatief registreren', 'Uw burgerinitiatief beheren', and 'Meer informatie'. The main content area displays a flowchart of the procedure steps: 1. 'Een burgercomité oprichten' (Create a citizens committee), 2. 'U registreert uw burgerinitiatief' (You register your initiative) with a 'Max. 2 maanden' (Maximum 2 months) deadline, 3. 'U laat uw onlinesysteem certificeren' (You get your online system certified) with a 'Max. 1 maand' (Maximum 1 month) deadline, 4. 'U verzamelt steunbetuigingen op papier en/of online' (You collect signatures on paper and/or online) with a 'Max. 12 maanden' (Maximum 12 months) deadline, 5. 'U laat de steunbetuigingen controleren' (You get the signatures checked) with a 'Max. 3 maanden' (Maximum 3 months) deadline, 6. 'Het initiatief indienen bij de Commissie' (Submit the initiative to the Commission), and 7. 'Behandeling, openbare hoorzitting in het Europees Parlement en antwoord van de Commissie' (Processing, public hearing in the European Parliament and answer from the Commission) with a 'Max. 3 maanden' (Maximum 3 months) deadline. A note states: 'U kunt op elke stap klikken om meer informatie te krijgen.' (You can click on any step to get more information.)

Daarnaast kan je via telefoon, email of chat terecht met je vragen over het burgerinitiatief.

The screenshot shows the 'Contactadres' (Contact address) page on the ec.europa.eu/citizens-initiative/public/contact website. The page features a vertical sidebar on the left with navigation links: 'Over het burgerinitiatief', 'Wat u moet weten', 'De procedure stap voor stap', 'Hoe kunt u een Europees burgerinitiatief steunen?', 'Veelgestelde vragen', 'Contactadres' (highlighted), 'Een burgerinitiatief zoeken', 'Lopende initiatieven', 'Beëindigde initiatieven', 'Achterhaalde initiatieven', 'Zoeken', 'Een burgerinitiatief beginnen', 'Komt uw idee in aanmerking voor een burgerinitiatief?', and 'Uw burgerinitiatief beheren'. The main content area is titled 'HET EUROPEES BURGERINITIATIEF' and 'Officieel register'. It provides contact information: 'Als u vragen over het Europees burgerinitiatief heeft, kunt u zich wenden tot Europe Direct.' (If you have questions about the European Citizens Initiative, you can contact Europe Direct.) and lists contact methods: 'telefoon - 00 800 6 7 8 9 10 11*', 'e-mail', and 'chat'. A note states: 'U kunt ook contact opnemen met het Europe Direct-centrum in uw land.' (You can also contact the Europe Direct centre in your country.) The 'Europe Direct' logo is displayed. A footer note reads: '* Meestal gratis, behalve bij sommige telefoonmaatschappijen en in telefooncellen en hotels.' (Usually free, except for some phone companies and in phone booths and hotels.)

2. Geschiedenis burgerinitiatief

Op 9 oktober 2003 heeft toenmalig Tweede Kamerlid Niesco Dubbelboer een motie ingediend om de betrokkenheid van de burger bij het beleid te behouden danwel te vergroten:

MOTIE VAN HET LID DUBBELBOER C.S.

Voorgesteld 9 oktober 2003

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende, dat de regering vindt dat de betrokkenheid van burgers bij haar beleid behouden dan wel vergroot dient te worden;

constaterende, dat op gemeentelijk, provinciaal én Europees niveau burgers de mogelijkheid hebben of krijgen om – mits voldaan aan een aantal criteria – beleidsideeën te agenderen bij hun bestuurders en dit instrument op landelijk niveau ontbreekt;

verzoekt het Presidium van de Tweede Kamer om op korte termijn met een overzicht te komen van voor- en nadelen van het invoeren van het zogeheten burgerinitiatief op landelijk niveau,

en gaat over tot de orde van de dag.

Dubbelboer
Tonkens
Eerdmans
Van der Ham
De Wit

In februari 2006 is het reglement van orde van de Tweede Kamer aangepast waarmee het burgerinitiatief in Nederland een feit was. Om een meerderheid te verkrijgen voor het burgerinitiatief zijn een aantal concessies gedaan tijdens de onderhandelingen (zie bijlage 1 voor de behandeling in de Tweede Kamer). Te weten:

- Er zijn 40.000 handtekeningen nodig in plaats van de oorspronkelijk 10.000 handtekeningen
- De leeftijd om een burgerinitiatief te ondertekenen is van 16 naar 18 jaar verschoven
- Een onderwerp mag pas geagendeerd worden als het de afgelopen twee jaar niet is behandeld in de Tweede Kamer

Sinds 2006 zijn er 12 burgerinitiatieven ingediend. Daarvan zijn vier ontvankelijk verklaard, zie onderstaande tabel.

Jaar	Burgerinitiatief	Ontvankelijk verklaard
2006	Voor Rookvrije Horeca	NEE
2007	Stop Fout Vlees	JA
2008	Landelijke regeling van de horecasluitingstijden	NEE
2009	Meer plezier met minder vuurwerk	NEE
2010	Betere diagnose- en behandelmogelijkheden ziekte van Lyme	JA
2010	Aanpassing beleid bij opleggen TBS-maatregel	NEE
2010	Voltooid Leven	JA
2010	Invoer Actieve Donor Registratie	NEE
2010	Nederland krijgt nieuwe energie	NEE
2011	AOW Omhoog!	JA
2011	Verbod op honden- en kattenexperimenten	NEE
2011	Verbod pedofielenvereniging	NEE

Bron: <http://nl.wikipedia.org/wiki/Burgerinitiatief> (17 juni 2012) en telefonische interviews (juni 2012)

3. Methodologie

3.1 Interviews

In januari 2012 zijn de 12 burgerinitiatieven schriftelijk benaderd door Stefan Panhuijsen. Voor 8 schriftelijke interviews is toestemming gegeven om die openbaar te publiceren en te gebruiken. Deze zijn te vinden in bijlage 2. Daarnaast zijn er in juni 2012 vijf telefonische interviews afgenomen met initiatiefnemers.

Het resultaat is dat alle ingediende en beoordeelde initiatieven door de commissie verzoekschriften en burgerinitiatieven direct of indirect zijn gehoord, behalve het initiatief Landelijke regeling van de horecasluitingstijden. Dit initiatief is niet meegenomen in deze evaluatie.

3.2 Expert-meeting

Op 26 juni 2012 is een expertmeeting georganiseerd waar verschillende experts de eerste resultaten van het onderzoek hebben verrijkt en hun advies hebben gegeven om tot passende aanbevelingen te komen. Er zijn experts vanuit verschillende domeinen gevraagd om advies te geven. Ervaringsdeskundigen die te maken hebben (gehad) met burgerinitiatieven, juristen, wetenschappers en ambtenaren hebben gezamenlijk op een bijeenkomst meegedacht over passende aanbevelingen. Zie de colofon voor de namen van de experts.

3.3 Perspectief initiatiefnemers

De aanleiding voor deze aanbeveling is de eigen evaluatie door de Tweede Kamer van het burgerinitiatief. Daaraan wilden de betrokken organisaties nadrukkelijk het perspectief van de burgerinitiatieven zelf toevoegen. Het project is oplossingsgericht. De deskundigen die betrokken zijn, hebben getracht mee te denken over oplossingen binnen de ruimte die beschikbaar is. Enige duidelijke uitzondering is de 2 jaarsregeling, die een dusdanig obstakel vormt, dat dit onderzoek ook de regel an sich tenminste ter discussie wil stellen.

Dit evaluatierapport heeft zich gericht op de initiatiefnemers. De commissie verzoekschriften en burgerinitiatieven, de griffie en betrokken ambtenaren zijn niet aan het woord geweest. Hun waardevolle perspectief is niet aan bod gekomen. Het perspectief van initiatiefnemers staat centraal. Eén van de vele werkelijkheden. Dit betekent voor dit evaluatierapport dat het gekleurd is, hiervoor is met opzet gekozen. Zo kunnen er lessen getrokken worden die ervoor zorgen dat toekomstige initiatiefnemers makkelijker en beter een burgerinitiatief kunnen indienen.

4. Analyse & Resultaten

4.1 Verwachtingen, successen & teleurstellingen van initiatiefnemers

Analyse

Elk initiatief start vanuit een maatschappelijke ambitie. De ambitie om een onderwerp dat aan het hart ligt te agenderen dan wel te beïnvloeden. Een burgerinitiatief is dan ook een middel dat ingezet kan worden om die maatschappelijke ambitie te bereiken. Een niet te onderschatten middel als het gaat om intensiteit en tijdsinvestering die het van initiatiefnemers vraagt om een burgerinitiatief in te dienen. Vooral wanneer het een interessant onderwerp voor de media is, zoals het initiatief Verbod pedofielenvereniging ondervond:

“Je bent er dag en nacht mee bezig.” En “Het slokt heel veel tijd op. Het kost een boel tijd, je moet het niet doen als je een reguliere baan hebt van 9 tot 5.” (Verbod pedofielenvereniging)

De verwachting van veel initiatiefnemers is dan ook bij de start van het burgerinitiatief dat er invloed uitgeoefend kan worden op het politieke- en beleidsproces. Een initiatiefnemer had het over de hoop (AOW omhoog!) dat een volle Tweede Kamer op het scherpst van de snede zou debatteren over de AOW bijdrage. In de praktijk waren het enkele Kamerleden die het onderwerp tussen neus en lippen behandelden. Ook het initiatief Verbod op honden- en kattenexperimenten had de verwachting om aansluiting bij de politiek te vinden:

De verwachting wordt gewekt dat je aansluiting bij de politiek kan vinden. Dat het gat tussen burger en politiek zo kleiner kan worden. In de praktijk werkt het niet zo. (Verbod op honden- en kattenexperimenten)

Er worden echter ook successen behaald. Een geslaagd burgerinitiatief kan leiden tot ingrijpende resultaten. Het initiatief Betere diagnose- en behandelmogelijkheden ziekte van Lyme heeft door haar succesvolle campagne (oa. duidelijk maken dat je kan spreken van 2 stromingen ten aanzien van de diagnosestelling en aanpak van de ziekte van Lyme) bijgedragen aan een meer progressieve benadering. De Tweede Kamer heeft het BI omgezet in een adviesvraag aan de Gezondheidsraad. De politiek is dan eigenlijk een vehikel voor een paradigmawisseling in het veld. De teleurstelling is dan ook groot, zo blijkt uit onderstaand fragment, als in de praktijk blijkt dat de juridische en ambtelijke bureaucratische werkelijkheid weerbarstig is:

“Belachelijke regels van het ontvankelijk verklaren van de burgerinitiatief. Ondanks dat actieve donorregistratie (ons onderwerp) twee jaar niet besproken was, wat het wel in een spoeddebatje net voor de val van het laatste kabinet Balkenende ter sprake gekomen.” En “De politiek is weerbarstig en de burgerinitiatieven zullen, op een uitzondering na, nooit het verschil maken”. (Invoer Actieve Donor Registratie)

De wereld van de initiatiefnemers en de Tweede Kamer en politiek botsen. Initiatiefnemers verdienen en verwachten erkenning en aandacht voor hun initiatief dat met veel energie, tijd en passie tot stand is gekomen. De reactie van de Tweede Kamer(commissie) vervult die verwachting niet.

Resultaat

In de huidige vorm dreigt de ambitie van Niesco Dubbelboer zich in tegengestelde richting te ontwikkelen. In plaats van de kloof te dichten tussen burger en politiek te dichten lijkt die zich te vergroten. Zie ook de reactie van AOW Omhoog:

“Als ik het nog een keer zou doen; Bekijk het maar!” (AOW Omhoog!)

De verontwaardiging is ook te lezen in de ervaringen van de initiatieven Nederland krijgt nieuwe energie en het Verbod op honden- en kattenexperimenten:

“En dan vinden ze het vreemd dat er een kloof tussen de burger en politiek bestaat. Waarom geen recht doen aan de moeite die 47.000 burgers hebben genomen om voor een voorstel te pleiten. Ook al ben je het niet eens met het voorstel, ga dan toch tenminste het debat aan.”

En

“Dat de kloof tussen politiek en burger geen toeval is, maar een bewuste strategie van (tenminste sommige) politici.” (Nederland krijgt nieuwe energie)

“Dit proces creëert een averechts effect, namelijk: van de politiek hoeven we niet veel te verwachten. Dat zijn gemiste kansen” (Verbod op honden- en kattenexperimenten)

4.2 De 2 jaars regel blokkeert tweede van de burgerinitiatieven

Analyse

De belangrijkste reden waarom een burgerinitiatief niet ontvankelijk wordt verklaard is de 2 jaarsregel. Dat betekent dat er niet wordt voldaan aan de regel/ vereiste dat het onderwerp van het burgerinitiatief de afgelopen twee jaar niet is behandeld. Maar het is een grijs gebied wat ‘behandeld’ nu precies betekent. Bij aanvang van een burgerinitiatief valt hier moeilijk achter te komen voor initiatiefnemers.

“In het voorstadium hadden ze kunnen zeggen dat het onderwerp dierproeven al eerder was behandeld. En honden en katten zijn daar een onderdeel van. Het blijft discutabel, je krijgt het idee: ze hebben er gewoon geen zin in om het te behandelen”. (Verbod op honden en kattenexperimenten)

Het is onduidelijk (zie bovenstaand fragment) wanneer en op welke gronden een burgerinitiatief ontvankelijk wordt verklaard. Wat het discutabel maakt is dat vrijwel elk onderwerp de afgelopen twee jaar wel een keer is behandeld in de Tweede Kamer of in één van de vele Tweede Kamercommissies. De gronden waarop de beslissing genomen wordt om een burgerinitiatief wel ontvankelijk te verklaren zijn daarom ondoorzichtig en onvoorspelbaar. Zie ook onderstaand fragment:

Volgens de letter der wet mocht het onderwerp "roken in de horeca" de afgelopen twee jaar niet in de Kamer besproken zijn. Het hangt ervan af hoe je dat dan precies definieert, maar er wordt elk jaar wel over roken gesproken in de Kamer en vanuit die brede visie is besloten ons Burgerinitiatief niet in behandeling te nemen. (Voor rookvrije horeca)

En ook al is een onderwerp behandeld door de commissie soms wordt die toch ontvankelijk verklaard:

In onze brief met de uitslag staat (CV 151.299/HH, 24 september 2010):

- "De commissie heeft vastgesteld dat het burgerinitiatief voldoende gespecificeerde beleidsdoelstellingen inhoudt,
- Dat de commissie heeft vastgesteld dat in de jaren 2008 en 2009 en in 2010 tot aan de indiening van het burgerinitiatief geen debat is gevoerd dat expliciet de bestrijding van de ziekte van Lyme met bijbehorende maatregelen betrof,
- Dat de commissie heeft vastgesteld dat ook bij de behandeling van de begroting van het ministerie VWS in de jaren 2008 en 2009 geen moties zijn ingediend die de bestrijding van de ziekte van Lyme betreffen,
- Dat de commissie heeft vastgesteld dat de voorlichting over de ziekte van Lyme slechts zijdelings aan de orde is gesteld tijdens een algemeen overleg van de vaste commissie voor LNV over de Q koorts op 27 januari 2010 en bij feitelijke vragen van de vaste commissie voor Defensie over het Jaarverslag Inspectie Militaire Gezondheidszorg over 2007 en 2008 (respectievelijk 31200 nr. 135 en 32123 X nr. 8).
- Dat de commissie voorts heeft vastgesteld dat er schriftelijke vragen zijn gesteld over de diagnostisering en behandeling van de ziekte van Lyme, maar dat over de overige onderdelen van het voorstel van de Vereniging niet is gesproken;

(...) stelt de Kamer voor:

a)...

b)...

c) dit burgerinitiatief na uitbrengen van dat verslag zo snel mogelijk te agenderen voor de plenaire vergadering van de nieuwe Kamer (...) door te stemmen over de voorstellen van de Vereniging als betrof het één voorstel. " (Betere diagnose- en behandelmogelijkheden ziekte van Lyme)

Uit bovenstaand fragment blijkt dat 'eerder behandeld' niet automatisch een afwijzing betekent. In die afweging om het wel of niet ontvankelijk te verklaren zit een argumentatielijn die moeilijk te volgen is. Het ene initiatief wordt wel ontvankelijk verklaard als het de afgelopen twee jaar is behandeld en het andere niet.

Resultaat

Een beoordelingsproces waarbij het lijkt alsof met willekeur een burgerinitiatief ontvankelijk verklaard wordt. Gezien vrijwel elk onderwerp de afgelopen twee jaar wel een keer is behandeld moet er gezocht worden naar andere manieren om een initiatief toch ontvankelijk te laten verklaren. Een kat-en-muis spel tussen commissie verzoekschriften en burgerinitiatieven en initiatiefnemer om de juiste gedetailleerde combinatie van woorden te gebruiken die niet letterlijk zijn behandeld de afgelopen twee jaar is het gevolg. En dan nog is het uiteindelijke besluit om een initiatief afhankelijk te verklaren afhankelijk van het oordeel en de opvatting van de commissie. Tegelijkertijd hebben Tweede Kamerleden een volle agenda en zitten er te weinig uren in een dag om alle activiteiten met evenveel aandacht voor te bereiden. Dit ondervond ook het initiatief Voor Rookvrije Horeca:

"Belangrijkste les: een "nee" van de commissie Verzoekschriften niet zomaar accepteren, maar ertegen in beroep gaan. Die commissie weet ook niet altijd precies de achtergronden van jouw Burgerinitiatief, zorg ervoor dat je met ze in gesprek raakt, en dat je ze persoonlijk weet te overtuigen, middels een goede lobby." (Voor Rookvrije Horeca)

Het resultaat van de huidige wijze van toepassen van de 2 jaars regel is dat vier van de twaalf initiatieven wel ontvankelijk zijn verklaard. Acht van de twaalf initiatieven zijn dus niet ontvankelijk verklaard.

4.3 Minderheidsstandpunten

Uit de expertmeeting kwam het inzicht naar voren dat de Tweede Kamer de afgelopen tien jaar meer en meer de kans biedt aan minderheidsstandpunten. Zie in het bijzonder de mogelijkheid om met 1/5 van de Kamer een zogeheten dertigledendebat (voorheen: spoeddebat) aan te vragen en de recente keuze, naar aanleiding van de parlementaire zelfreflectie, om dit ondanks het intensieve gebruik zo te laten. Het burgerinitiatief is ook te beschouwen als een minderheidsstandpunt, maar dan in de maatschappij. Dit biedt mogelijkheden om ook voor een burgerinitiatief met 1/5 van de Kamer een plenair debat aan te vragen, indien de commissie verzoekschriften en burgerinitiatieven een burgerinitiatief niet-ontvankelijk mocht hebben verklaard.

4.4 Rol commissie verzoekschriften en burgerinitiatieven

Analyse

Wat blijkt uit de interviews is dat de commissie veelal wordt gezien als een noodzakelijke hobbel die genomen moet worden. In plaats van de commissie in een vroeg stadium om raad en daad te vragen zoeken enkel twee van de geïnterviewde initiatiefnemers van te voren contact met de commissie. In plaats daarvan zoeken initiatiefnemers vaak een adviseur zoals een advocaat of bevriend Kamerlid die hun adviseert. Dit wijst erop dat de commissie een re-actieve rol vervult, zoals ook het initiatief Verbod op honden- en kattendierproeven aangeeft:

"De commissie moet ook pro-actief zijn, indieners zijn vaak niet op de hoogte van het traject. Betere begeleiding kan dat vergemakkelijken" (Verbod op honden en kattenexperimenten)

"Let op de bureaucratische processen en procedures in de Tweede kamer. Het kan veel langer duren dan u verwacht had. Procedurele argumenten en besluitvorming over hoe en wanneer uw burgerinitiatief te behandelen zijn van groot belang voor de kansen van uw initiatief om serieus behandeld te worden. Politieke partijen gebruiken de procedurevergaderingen om onderwerpen hoger of lager op de agenda te zetten. Als uw initiatief in behandeling genomen wordt, dan begint uw lobbytraject al bij het beïnvloeden van de procedure." (Stop Fout Vlees)

En raad en daad over de Haagsche werkelijkheid kunnen initiatiefnemers goed gebruiken. De wereld van de Tweede Kamer en politiek is complex. Zij kent haar eigen dynamiek en regels waar ook het initiatief Stop Fout Vlees voor waarschuwt:

Resultaat

De speciale positie en potentie van de commissie wordt niet benut. De commissie wordt nu als tegenstander gezien die burgerinitiatieven blokkeert. In potentie zou de commissie een schakel kunnen vormen tussen de werelden van initiatiefnemers en de Tweede Kamer. Een schakel die

initiatiefnemers helpt laveren tussen de geschreven en ongeschreven regels van de Tweede Kamer en politiek om hun maatschappelijke ambities te bereiken.

4.5 Het verschil tussen ontvankelijk en niet ontvankelijk verklaren van een burgerinitiatief

Analyse

Er zijn vier initiatieven ontvankelijk verklaard: Stop fout vlees van Milieudefensie, Voltooid leven van oa. de Nederlandse Vereniging voor een Vrijwillig Levenseinde, AOW omhoog! Van het platform AOW omhoog en Betere diagnose en behandelmogelijkheden van de Nederlandse Vereniging voor Lyme patiënten. Een overeenkomst tussen de vier ontvankelijk verklaarde initiatieven is de intensiviteit in tijd, middelen en energie die er in is gestoken door de indienende organisaties. Ter illustratie onderstaand voorbeeld:

Het burgerinitiatief was een vervolg op een reeds jarenlang lopende publiekscampagne over de schaalgrootte van intensieve veehouderij, en de problemen die deze veroorzaakt met de verbouw van veevoer in Zuid-Amerika, mensonwaardige omgang met dierenwelzijn, het mestoverschot in Nederland, dierziekten en volksgezondheid, etcetera.

De problematiek stond daarmee al hoog op de maatschappelijke agenda en we hadden in de media en in de kamer al een goede positie opgebouwd op dit onderwerp. De campagne voor het burgerinitiatief kon zich daarom focussen 1. op oplossingen voor de problematiek en niet op de problemen zelf, en 2. op het op de politieke agenda krijgen van deze oplossingen. (Stop fout vlees).

Milieudefensie, De Nederlandse vereniging voor Lyme patiënten en de Nederlandse Vereniging voor een Vrijwillig Levenseinde zijn organisaties die de beschikking hebben over een geïnstitutionaliseerd (leden)netwerk. Dit maakt de kans van slagen, en het ontvankelijk verklaren van het initiatief groter. Er kan gebruik gemaakt worden van het netwerk van de verenigingen om de handtekeningen op te halen, het initiatief te onderbouwen met bijv. rapporten en een campagne te voeren.

In de acht initiatieven die niet ontvankelijk zijn verklaard valt het op dat het veelal personen en kleine stichtingen zijn die zijn begonnen met een burgerinitiatief. De kennis, tijd en middelen om een intensieve lobby te organiseren om het burgerinitiatief ontvankelijk te laten verklaren zijn daardoor schaarser.

Resultaat

De beschikbare tijd, netwerk en middelen verschilt per initiatiefnemer. In de praktijk blijkt dat het voor individuen en kleine stichtingen moeilijker is om het burgerinitiatief ontvankelijk te laten verklaren.

5. Aanbevelingen

5.1 Honoreer initiatieven uit de samenleving

De 2 jaarsregel is een compromis dat gesloten is om in 2006 een meerderheid voor de motie burgerinitiatief te verkrijgen. In de praktijk zorgt voornamelijk deze regel ervoor dat tweederde van de initiatieven niet ontvankelijk worden verklaard.

1. **Schaf de 2-jaarsregel af.** Ons meest verregaande advies zou zijn de 2- jaarsregel af te schaffen. De commissie adviseert de Kamer op een aantal formele en technische gronden om het burgerinitiatief te behandelen.

Het staat vast dat er iets moet worden gedaan aan het obstakel van de 2- jaarsregel. In ieder geval moet duidelijk zijn wanneer een onderwerp 'behandeld' is. Iedere burger moet dit zelf, aan de hand van duidelijke criteria, voor het starten of ondertekenen van een initiatief uit kunnen zoeken. De regel is ingegeven door het legitieme argument dat de parlementaire behandeling van een bepaald onderwerp niet doorkruist moet worden. De vraag is of dit in de afgewezen gevallen aan de orde was.

2. **Verlaag de politieke drempel.** Ingegeven door binnen de Tweede Kamer gegroeide cultuur van respect voor parlementaire minderheden zien we ook een toegevoegde mogelijkheid door na een afwijzing door de commissie burgerinitiatieven de mogelijkheid te bieden gebruik te maken van dezelfde 1/5 (30 Kamerleden) regeling als bij een spoeddebat.
3. Geef 10 minuten spreektijd, voorafgaand aan een plenair debat, aan de initiatiefnemer die minimaal 40.000 handtekeningen heeft verzameld om zijn/haar initiatief toe te lichten.
4. Geef initiatiefnemers de waardering en erkenning die zij verdienen. Daarbij is niet alleen politieke honorering belangrijk maar ook oprechte aandacht.

5.2 Organiseer nieuwe verbindingen tussen parlement en samenleving

Maak burgerinitiatieven sterker door de verbindende positie als commissie verzoekschriften en burgerinitiatieven te benutten. Zoek in een vroegtijdig stadium contact met de initiatiefnemers. Enerzijds om de verwachtingen van de initiatiefnemers te bespreken en wellicht bij te stellen. En anderzijds om de initiatiefnemers te adviseren over hoe het burgerinitiatief ontvankelijk verklaard kan worden.

5. Bij de invoering van het burgerinitiatief was de verwachting dat het 30 initiatieven per jaar en een extra belasting van 5% per Kamerlid zou opleveren. Stel een ambitie als kamer om over minimaal twee burgerinitiatieven per jaar plenair te debatteren.

De ervaring van veel initiatiefnemers is dat ze niet gehoord worden. Een kans om te vertellen over het burgerinitiatief en het gevoel gehoord te worden is voor veel initiatiefnemers belangrijk. Neem het burgerinitiatief serieus en geef de initiatiefnemer de mogelijkheid om zijn/ haar initiatief kort toe te lichten.

6. Wijs per initiatief een lid-rapporteur (vaste werknemer) vanuit de commissie Verzoekschriften en BI aan. Met deze kan vroegtijdig contact opgenomen worden door de initiatiefnemers en om advies gevraagd worden. Na de indiening kan het vervolgproces doorgesproken worden'.

- 7.** Faciliteer een Initiatieven-loket. Hier kunnen aspirant-initiatiefnemers terecht voor de precieze toelichting op de eisen en leren van andere initiatieven.
- 8.** Ondersteun initiatiefnemers met een makkelijk te vinden checklist en draaiboek op basis van de ervaringen van eerdere burgerinitiatieven. Zo kunnen de initiatiefnemers ook leren van elkaars ervaringen.

Het is aan de Kamer om te beslissen of zij ambtelijke ondersteuning, wellicht via de griffie, nodig hebben om in een vroegtijdig stadium contact te zoeken, vragen van initiatiefnemers te beantwoorden en ondersteuning willen bieden door middel van checklisten en draaiboeken.

5.3 Motiveer en verantwoord publiekelijk waarom een burgerinitiatief wel of niet ontvankelijk wordt verklaard

Op dit moment is het een 'Black Box' op welke gronden een burgerinitiatief wel of niet ontvankelijk wordt verklaard. Van te voren is het onzeker, na er veel energie in gestoken te hebben, of een burgerinitiatief wel of niet ontvankelijk wordt verklaard. Na afloop is het onduidelijk en vaak onbegrijpelijk voor initiatiefnemers (en ondertekenaars) waarom en op welke gronden een burgerinitiatief niet ontvankelijk wordt verklaard. Een publieke verantwoordingsplicht en openbare commissie vergaderingen moeten de afwijzingsgronden inzichtelijker en begrijpbaar maken.

- 9.** Stuur een e-mail of brief met motivering aan de 40.000 ondertekenaars op welke gronden het niet ontvankelijk is verklaard. Het gaat om de transparantie. Zorg dat de afwijzing beter en inhoudelijker wordt toegelicht.
- 10.** Maak de commissievergaderingen waarin de initiatieven besproken worden openbaar toegankelijk zodat de criteria en overwegingen transparanter worden en initiatiefnemers aanwezig kunnen zijn om hun initiatief toe te lichten zodat de commissieleden met meer en betere informatie een beslissing kunnen nemen over het wel/ niet ontvankelijk verklaren.

6. En nu, een aanbod van IMI & Netwerk Democratie

Netwerk Democratie en IMI bieden de commissie verzoekschriften en burgerinitiatieven aan om een bijeenkomst te organiseren waar commissieleden, initiatiefnemers en andere experts bij elkaar komen om zowel over deze adviezen te discussiëren als tot nieuwe inzichten komen om het middel burgerinitiatief te versterken.

Bijlagen

Bijlage 1

Voorzitter

de fracties van de SP, GroenLinks, de PvdA, de Christen-Unie, de SGP en de LPF voor deze gewijzigde motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

Aan de orde zijn de **einstemmingen over het voorstel tot wijziging van het Reglement van Orde van de Tweede Kamer der Staten-Generaal (30140, nr. 12) en het voorstel tot wijziging van het Reglement van de commissie voor de Verzoekschriften (30140, nr. 13).**

(Zie vergadering van 31 januari 2006.)

De **voorzitter**: Ik geef gelegenheid tot het afleggen van stemverklaringen vooraf.

☐

De heer **Dubbelboer** (PvdA): Voorzitter. Ik dank u, in meerdere opzichten. Het burgerinitiatief is een bescheiden stap op weg naar het verkleinen van de afstand tussen de politiek en de samenleving zoals die zo vaak wordt beleefd. Het maakt de Tweede Kamer toegankelijker en ontvankelijker. Bij de stemmingen vorige week zijn er vijf amendementen aangenomen die de drempels fors hebben verhoogd. Burgers hoeven geen 15.000 handtekeningen te verzamelen, maar 40.000. Zij moeten niet ouder zijn dan zestien jaar, maar ouder zijn dan achttien jaar. Daarnaast mag een onderwerp pas worden geagendeerd als het hier twee jaar niet aan de orde is geweest. De PvdA-fractie vindt dat jammer. Door die amendementen is er echter wel een meerderheid voor het voorstel, doordat de fracties van de ChristenUnie en de SGP mee hebben gestemd. Wij hebben moeten slikken, maar wij zullen voor het burgerinitiatief stemmen. Ik wil hier wel een oproep doen aan de fracties van het CDA en de VVD.

De **voorzitter**: Dat mag niet in een stemverklaring, dat weet u.

De heer **Dubbelboer** (PvdA): Laat mij dan een wens uitspreken.

De **voorzitter**: Dat mag wel.

De heer **Dubbelboer** (PvdA): Ik spreek de wens uit dat wij Kamerbreed aan de Nederlandse burgers het signaal kunnen geven dat de Tweede Kamer te allen tijde open staat voor goede ideeën en dat dit een recht is en geen gunst.

☐

De heer **Van Beek** (VVD): Voorzitter. De VVD-fractie heeft principiële en praktische bezwaren tegen het voorstel inzake het burgerinitiatief dat door u is ingediend. Wij hebben onze argumenten uiteengezet in het debat en samen met andere fracties geprobeerd om de voorstellen te verbeteren. Wij hebben steeds gezegd dat wij onze eindconclusie zouden trekken op basis van het eindvoorstel en dat dit niet zou afhangen van de vijf aangenomen amendementen.

De VVD-fractie is principieel voorstander van de vertegenwoordigende democratie. Elk versterking daarvan heeft onze steun. Invoering van het burgerinitiatief, ook in de geamendeerde vorm, beschouwen wij niet als een verbetering van de vertegenwoordigende democratie. Het is juist de taak van de politieke partijen en hun vertegenwoordigers om de verbindende schakel te zijn tussen de kiezer en het parlement. Het is de taak van de politiek om ervoor te zorgen dat de signalen uit de maatschappij worden opgepakt en worden geagendeerd. Wat ons betreft kan dat drempelloos en op elk gewenst moment. Alles overwegende, zal de grootste mogelijke meerderheid van de VVD-fractie tegen het voorliggende voorstel stemmen.

In stemming komt het voorstel tot wijziging van het Reglement van Orde van de Tweede Kamer der Staten-Generaal (30140, nr. 12).

☐

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de VVD (met uitzondering van het lid Weisglas) en het CDA tegen dit voorstel hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat het is aangenomen.

In stemming komt het voorstel tot wijziging van het Reglement voor de commissie voor de Verzoekschriften (30140, nr. 13).

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fractie van de VVD (met uitzondering van het lid Weisglas) tegen dit voorstel hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat het is aangenomen.

Aan de orde zijn de **stemmingen in verband met het voorstel tot wijziging van het Reglement van Orde van de Tweede Kamer der Staten-Generaal in verband met het openbaar maken van de neveninkomsten van de leden (30181), en over:**
- de motie-Depla over een voorstel voor een gedragscode voor leden van de Tweede Kamer (30181, nr. 8).

(Zie vergadering van 2 februari 2006.)

In stemming komt het amendement-Jan de Vries (stuk nr. 6).

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, GroenLinks, de PvdA, de Groep Wilders, D66, de ChristenUnie, de SGP, het CDA en de LPF voor dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat het is aangenomen.

In stemming komt het amendement-Van Velzen (stuk nr. 7).

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, GroenLinks, D66 en de LPF voor dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat het is verworpen.

In stemming komt het voorstel.

Bijlage 2

De schriftelijke interviews, opgesteld en opgehaald door Stefan Panhuijsen (De Publieke Zaak).

Wat was de naam van uw burgerinitiatief?

ditkannietlanger.nl (TBS) (SP: niet behandeld)

Hoe lang duurde het voordat u 40.000 handtekeningen had verzameld?

Drie dagen

Welke acties heeft u ondernomen om uw burgerinitiatief onder de aandacht te brengen?

Tv, radio en internet

Heeft uw burgerinitiatief aandacht in de media gehad? Zo ja, welke?

Interviews in radio- en tv-programma's

Waren er andere organisaties betrokken bij uw initiatief? Zo ja, welke?

Nee

Heeft u van te voren contact gehad met een politieke partij? Waarom wel/niet?

Nee

Heeft u uw burgerinitiatief van te voren laten toetsen door de commissie burgerinitiatieven?

Nee

Wat waren moeilijkheden die u tegen bent gekomen?

De commissie voor verzoekschriften en burgerinitiatieven stelde dat het niet aan de voorwaarden voldeed omdat ik uitging van het feit dat het niet mogelijk was voor een rechter om TBS op te leggen zonder gedragskundig onderzoek. Dit blijkt wel mogelijk maar wordt (bijna) nooit gedaan.

Wat ging gemakkelijker dan verwacht?

De verantwoordelijke commissie (Veiligheid en Justitie) wilde gezien het belang het initiatief als brief behandelen.

Heeft uw burgerinitiatief iets effect gehad op de politiek besluitvorming? Zo ja, licht toe?

Het heeft e.e.a. los gemaakt in de politiek (Tweede kamer en Staatsecretaris) en op basis van het initiatief zijn er door de commissie verschillende hoorzittingen belegd die moeten leiden tot een nieuw standpunt van de regering.

Welke tips zou u toekomstige indieners van een burgerinitiatief meegeven?

De naam burgerinitiatief impliceert dat ieder burger een initiatief kan indienen maar de regels rondom dit indienen zijn zo complex dat het een hele klus is om een initiatief in te dienen dat aan de gestelde voorwaarden voldoet.

Wat zijn de belangrijkste lessen die u heeft geleerd?

Dat de regering een log apparaat is.

Overige vragen en/of opmerkingen

-

Wat was de naam van uw burgerinitiatief?

2 miljoen handtekeningen (SP: niet behandeld)

Hoe lang duurde het voordat u 40.000 handtekeningen had verzameld?

Vier maanden

Welke acties heeft u ondernomen om uw burgerinitiatief onder de aandacht te brengen?

Media, social media, een aantal evenementen en een donor catwalk evenement waarbij ook pers aanwezig was.

Heeft uw burgerinitiatief aandacht in de media gehad? Zo ja, welke?

Ja, EenVandaag, SBS hart van Nederland, Radio 1 gezondheidsprogramma, BNR peptalk

Waren er andere organisaties betrokken bij uw initiatief? Zo ja, welke?

Nee

Heeft u van te voren contact gehad met een politieke partij? Waarom wel/niet?

Ja, een petitie is een middel en niet te doel.

Heeft u uw burgerinitiatief van te voren laten toetsen door de commissie burgerinitiatieven?

Nee

Wat waren moeilijkheden die u tegen bent gekomen?

Belachelijke regels van het ontvankelijk verklaren van de burgerinitiatief. Ondanks dat actieve donorregistratie (onze onderwerp) twee jaar niet besproken was die het wel in een spoeddebatje net voor de val van het laatste kabinet Balkenende ter sprake gekomen. De heer van Gerven van de SP heeft zelfs een motie ingediend die niemand op dat moment al bespreken we zodoende heeft weggestemd. In het debat daarna (waar iedereen op aan het wachten was) heeft de PvdA het kabinet Balkenende laten vallen. Het feit dat hij wel een motie was was voldoende om het burgerinitiatieven niet te behandelen.

Wat ging gemakkelijker dan verwacht?

Niks.

Heeft uw burgerinitiatief iets effect gehad op de politiek besluitvorming? Zo ja, licht toe?

We voeren de druk nog steeds op een blijven voorlopig actief.

Welke tips zou u toekomstige indieners van een burgerinitiatief meegeven?

Het is een middel en geen doel. De zorg voor lobby, pers en veel tijd door te gaan.

Wat zijn de belangrijkste lessen die u heeft geleerd?

De politiek is weerbarstig en de burgerinitiatieven zal op een uitzondering na nooit het verschil maken. Een totale campagne een lobby waar dat een onderdeel van is wellicht wel.

Overige vragen en/of opmerkingen

Blijf graag op de hoogte.

Wat was de naam van uw burgerinitiatief?

Burgerinitiatief voor een verbod op honden- en kattenexperimenten (SP: niet behandeld)

Hoe lang duurde het voordat u 40.000 handtekeningen had verzameld?

Minimaal 1 jaar

Welke acties heeft u ondernomen om uw burgerinitiatief onder de aandacht te brengen?

We organiseren wekelijks informatiestands in de steden. Daarbij is er de mogelijkheid voor mensen om onze petitie te ondertekenen. We werken enkel met een papierenversie.

Heeft uw burgerinitiatief aandacht in de media gehad? Zo ja, welke?

Oa. Agrarisch Dagblad, Omroep Amersfoort, de Limburger, Omroep Flevoland, De heer ontwaakt, Hart voor Dieren.

Waren er andere organisaties betrokken bij uw initiatief? Zo ja, welke?

Nee

Heeft u van te voren contact gehad met een politieke partij? Waarom wel/niet?

Ja, Partij voor de Dieren

Heeft u uw burgerinitiatief van te voren laten toetsen door de commissie burgerinitiatieven?

Nee

Wat waren moeilijkheden die u tegen bent gekomen?

Het was vervelend dat er mensen niet mochten tekenen zoals toeristen en jongeren. Daarnaast werd er veel informatie gevraagd waardoor een groep mensen afhaakten om niet te tekenen. Vanuit de commissie burgerinitiatieven was afstandelijk en weinig behulpzaam. Dat het burgerinitiatief niet behandeld werd was een grote teleurstelling.

Wat ging gemakkelijker dan verwacht?

Er was veel animo van vrijwilligers om mee te helpen de handtekeningen in te zamelen.

Heeft uw burgerinitiatief iets effect gehad op de politiek besluitvorming? Zo ja, licht toe?

Het onderwerp dierproeven *an sich* krijgt de laatste jaren meer aandacht in de politiek. Projecten zoals het burgerinitiatief draagt daar aan bij.

Welke tips zou u toekomstige indieners van een burgerinitiatief meegeven?

In een vroeg stadium contact opnemen met de commissie om je burgerinitiatief te toetsen. We hebben ons burgerinitiatief laten toetsen door een advocaat en de PVDD en beiden vonden dat er geen belemmering was om het burgerinitiatief bespreekbaar te maken in de kamer.

Wat zijn de belangrijkste lessen die u heeft geleerd?

Zie bovenstaand. Daarnaast ook digitaal het burgerinitiatief voeren zodat je eerder de 40.000 handtekeningen hebt. Het burgerinitiatief is in de huidige vorm niet het platform voor de burger.

Overige vragen en/of opmerkingen

Aanbevelingen:

- Commissie moet ook pro-actief zijn. Indieners zijn vaak niet op de hoogte van het traject. Betere begeleiding kan dat vergemakkelijken.
- Een ingediend burgerinitiatief dient behandeld te worden in de Tweede Kamer. - De 40.000 handtekeningen zijn prima, maar het mag best ruimer. In de grensgebieden tekenen bijv ook veel Belgen. Jongeren zouden ook mogen tekenen.

Wat was de naam van uw burgerinitiatief?

Stop fout vlees (SP: behandeld)

Hoe lang duurde het voordat u 40.000 handtekeningen had verzameld?

Binnen drie maanden. Uiteindelijk ondertekenden 106.975 mensen eerste burgerinitiatief.

Welke acties heeft u ondernomen om uw burgerinitiatief onder de aandacht te brengen?

Brieven aan onze achterban. Speciale actiewebsite. Digitale nieuwsbrieven. Actieve persbenadering. Folders uitdelen op markten en bij straatevenementen. Publieksacties met opgebouwde varkensflats op De Dam en Het Plein met de bekende Milieudefensie Miss Piggies als publiekstrekker en mediabeeld.

Heeft uw burgerinitiatief aandacht in de media gehad? Zo ja, welke?

Stop fout vlees was het eerste burgerinitiatief dat in behandeling werd genomen door de Tweede kamer. Het heeft zeer uitgebreide aandacht in alle landelijke kranten en TV-nieuwsrubrieken gekregen.

Waren er andere organisaties betrokken bij uw initiatief? Zo ja, welke?

Het burgerinitiatief Stop Fout Vlees werd geïnitieerd en georganiseerd door Vereniging Milieudefensie en Vereniging Jongeren Milieu Actief

Heeft u van te voren contact gehad met een politieke partij? Waarom wel/niet?

Nee. Wel tijdens de fase nadat het burgerinitiatief ontvankelijk was verklaard en voorafgaande en tijdens de behandelingen in commissievergaderingen en de plenaire behandeling.

Heeft u uw burgerinitiatief van te voren laten toetsen door de commissie burgerinitiatieven?

Ja

Wat waren moeilijkheden die u tegen bent gekomen?

Let op de bureaucratische processen en procedures in de Tweede kamer. Het kan veel langer duren dan u verwacht had. Procedurele argumenten en besluitvorming over hoe en wanneer uw burgerinitiatief te behandelen zijn van groot belang voor de kansen van uw initiatief om serieus behandeld te worden. Politieke partijen gebruiken de procedurevergaderingen om onderwerpen hoger of lager op de agenda te zetten. Als uw initiatief in behandeling genomen wordt, dan begint uw lobbytraject al bij het beïnvloeden van de procedure.

Wat ging gemakkelijker dan verwacht?

Het burgerinitiatief was een vervolg op een reeds jarenlang lopende publiekscampagne over de schaalgrootte van intensieve veehouderij, en de problemen die deze veroorzaakt met de verbouw van veevoer in Zuid-Amerika, mensonwaardige omgang met dierenwelzijn, het mestoverschot in Nederland, dierziekten en volksgezondheid, etcetera.

De problematiek stond daarmee al hoog op de maatschappelijke agenda en we hadden in de media en in de kamer al een goede positie opgebouwd op dit onderwerp. De campagne voor het burgerinitiatief kon zich daarom focussen 1. op oplossingen voor de problematiek en niet op de problemen zelf, en 2. op het op de politieke agenda krijgen van deze oplossingen.

Heeft uw burgerinitiatief iets effect gehad op de politiek besluitvorming? Zo ja, licht toe?

Ja, tijdens de behandeling van het burgerinitiatief zijn diverse moties aangenomen. Het burgerinitiatief als concreet voorstel is niet aangenomen. Hoewel vele partijen het gedachtegoed deelden, waren de concrete keuzes die wij voorlegden op dat moment een brug te ver. We zijn ervan overtuigd dat het burgerinitiatief de richting van het debat in de jaren erna beïnvloed heeft in de richting die wij voor ogen hadden.

Welke tips zou u toekomstige indieners van een burgerinitiatief meegeven?

Zorg dat het onderwerp wat u aandraagt reeds de aandacht heeft van de mensen. Het probleem wat u benoemt en wilt oplossen moet al breed aandacht gehad hebben in de media. Onderschat niet de hoeveelheid organisatie en inspanning die dit vraagt. Ook is de tweede kamer niet snel geneigd om uw onderwerp op de agenda te zetten, ze hebben het al druk genoeg en hebben elk hun eigen agenda. Dus wees goed georganiseerd met voldoende menskracht en voldoende commitment.

Wat zijn de belangrijkste lessen die u heeft geleerd?

Politici zijn geneigd het beter te weten dan de burger. Dat is ook hun taak als volksvertegenwoordiger, maar het lijkt er soms op alsof ze echt niet op een initiatiefrijke burger zitten te wachten. Ondanks de genoemde kanttekeningen, raden wij iedereen aan om volop gebruik te maken van dit instrument. Het is een waardevolle manier om belangrijke thema's voor het publieke voetlicht te krijgen. En het is dé manier om zaken op de politieke agenda te krijgen, zaken die de politiek zelf over het hoofd ziet!

Overige vragen en/of opmerkingen

-

Wat was de naam van uw burgerinitiatief?

Uit Vrije Wil (waardig sterven bij voltooid leven) (behandeld)

Hoe lang duurde het voordat u 40.000 handtekeningen had verzameld?

Twee weken

Welke acties heeft u ondernomen om uw burgerinitiatief onder de aandacht te brengen?

Website gemaakt en geopend, formulieren ter ondersteuning meegestuurd met het blad van een bevriende organisatie en de schrijvende pers en andere media benaderd. BN-ers bij het initiatief betrokken.

Heeft uw burgerinitiatief aandacht in de media gehad? Zo ja, welke?

Ja, artikelen in de krant en optredens in televisiepraatprogramma's, lezingen en optredens in panels etc.

Waren er andere organisaties betrokken bij uw initiatief? Zo ja, welke?

Ja, De NVVE (Nederlandse Vereniging voor Vrijwillig levenseinde) en het Humanistisch Verbond)

Heeft u van te voren contact gehad met een politieke partij? Waarom wel/niet?

Dat leek ons niet opportuun. Na indiening is er wel summier contact geweest.

Heeft u uw burgerinitiatief van te voren laten toetsen door de commissie burgerinitiatieven?

Nee

Wat waren moeilijkheden die u tegen bent gekomen?

Geen

Wat ging gemakkelijker dan verwacht?

We hebben van meet af als vanzelf aan grote support ontvangen en ervaren.

Heeft uw burgerinitiatief iets effect gehad op de politiek besluitvorming? Zo ja, licht toe?

Ja, onder de druk van het burgerinitiatief heeft de euthanasiewet een bredere interpretatie gekregen. Overigens is het initiatief nog niet behandeld in de plenaire Tweede kamer-vergadering

Welke tips zou u toekomstige indieners van een burgerinitiatief meegeven?

Geen idee, ieder initiatief is weer anders. Wij hebben wel gepoogd de 'druk' op de ketel te houden na indiening van het initiatief door de publiciteit te zoeken waar mogelijk en bv. op verzoek lezingen te houden.

Wat zijn de belangrijkste lessen die u heeft geleerd?

Geen

Overige vragen en/of opmerkingen

-

Wat was de naam van uw burgerinitiatief?

Meer plezier met minder vuurwerk

Hoe lang duurde het voordat u 40.000 handtekeningen had verzameld?

Binnen 14 dagen

Welke acties heeft u ondernomen om uw burgerinitiatief onder de aandacht te brengen?

Gericht de pers opzoeken, website mindervuurwerk.nl geopend. Voordeel van dit thema is dat het rond de jaarwisseling als vanzelf veel aandacht genereert. Daarnaast was het het eerste 'digitale' burgerinitiatief, wat voor extra aandacht zorgde.

Heeft uw burgerinitiatief aandacht in de media gehad? Zo ja, welke?

Ja, vrijwel alle landelijke dagbladen en grote nieuwssites hebben er aandacht aan besteed.

Waren er andere organisaties betrokken bij uw initiatief? Zo ja, welke?

Petities.nl - zonder hen was het niet het succes geworden wat het werd.

Heeft u van te voren contact gehad met een politieke partij? Waarom wel/niet?

Ik ben zelf lid van een politieke partij - net als de medeindieners - maar we hebben niet vooraf contact gezocht of gehad. Dat kwam pas gaandeweg

Heeft u uw burgerinitiatief van te voren laten toetsen door de commissie burgerinitiatieven?

Nee

Wat waren moeilijkheden die u tegen bent gekomen?

- het feit dat de interpretatie van de zinsnede 'de afgelopen 2 jaar aan de orde geweest in de Tweede Kamer' een stuk ruimer was dan was te verwachten.
- het feit dat het het eerste digitale burgerinitiatief was betekende voor veel politici kennelijk dat de handtekeningen minder waard waren.
- na de eerste ministerraad verklaarde de minister van BZK dat ze sowieso niets aan vuurwerk ging doen, waarmee het voor veel mensen leek dat het toen al gestrand was (we merkten een scherpe daling van ondertekenaars na die uitspraak)

Wat ging gemakkelijker dan verwacht?

- persaandacht
- ondertekenaars

Heeft uw burgerinitiatief iets effect gehad op de politiek besluitvorming? Zo ja, licht toe?

Op de korte termijn niet. Uiteindelijk hebben we het onderwerp vuurwerk wel op de kaart gezet. Het vuurwerkverbod wordt nu elk jaar besproken en uit een peiling die we onlangs organiseerden bleek dat de steun daarvoor fors lijkt te zijn gegroeid. Ik denk dat uiteindelijk gehoor zal (moeten) worden gegeven aan het burgerinitiatief.

Welke tips zou u toekomstige indieners van een burgerinitiatief meegeven?

- denk na over een logisch moment van lanceren/aanbieden en zoek daarom heen de publiciteit
- wees je bewust van de mogelijke reacties of zelfs bedreigingen, zeker als je een controversieel onderwerp aansnijdt

Wat zijn de belangrijkste lessen die u heeft geleerd?

- verwacht niet te veel
- draagvlak in de samenleving leidt niet automatisch tot draagvlak in het parlement
- als een minister of ministerie niet wil dan wordt het heel snel een heel ongelijke strijd
- een partijpolitieke kleur of achtergrond als initiatiefnemers lijkt weerstand op te roepen in de Tweede Kamer

Overige vragen en/of opmerkingen

- burgerinitiatief zou agenderende functie moeten (terug)krijgen. Ik begrijp de weerstand tegen bespreken van een item dat wordt aangedragen niet.
- voorwaarden moeten opnieuw worden geformuleerd:
huidige invulling 2- jaarscriterium zorgt er de facto voor dat vrijwel alles niet-ontvankelijk is (sinds ons burgerinitiatief is ook niets meer ontvankelijk verklaard meen ik)
- b.v. getrapte drempels: 20.000 handtekeningen voor 'nieuw' onderwerp, 50.000 voor onderwerp dat al eens is besproken.

Wat was de naam van uw burgerinitiatief?

Rookvrije horeca

Hoe lang duurde het voordat u 40.000 handtekeningen had verzameld?

2 maanden (62.000 handtekeningen op papier)

Welke acties heeft u ondernomen om uw burgerinitiatief onder de aandacht te brengen?

"1) Via e-mailbestand mensen oproepen om in hun omgeving handtekeningen in te zamelen; als bijlage met de mail een handtekeningenformulier meegestuurd

2) Eigen vrijwilligers (enkele tientallen) op pad gestuurd met de handtekeningenlijsten

3) De voortgang continue gemonitord op onze website; een teller geplaatst die dagelijks het aantal handtekeningen weergaf

4) Continue free publicity / media aandacht gezocht, om op die manier publiciteit en bekendheid te krijgen en houden voor ons burgerinitiatief."

Heeft uw burgerinitiatief aandacht in de media gehad? Zo ja, welke?

Zeer veel media aandacht. We hebben gebruik gemaakt van het feit dat wij het eerste burgerinitiatief in Nederland waren. Daarnaast hebben we telkens de media opgezocht: bij de 10.000-ste, de 30.000-ste, de 40.000-ste en de 62.000 finale handtekening. Rondom die momenten ook soms een event georganiseerd. We hebben steun gekregen van oud Minister Els Borst, dat hielp ook.

Media aandacht in print, RTV en internet: breed. En hoog gedurende twee maanden.

De grote maatschappelijke steun voor een politiek omstreden maatregel hebben we hiermee goed duidelijk weten te maken

Waren er andere organisaties betrokken bij uw initiatief? Zo ja, welke?

Jawel. We hebben samengewerkt in een alliantie met, en steun gekregen van:

KNMG (overkoepelende artsenorganisatie, 30.000 leden)

FNV Horecabond

KWF Kankerbestrijding

Astma Fonds

Hartstichting

en vele anderen

Heeft u van te voren contact gehad met een politieke partij? Waarom wel/niet?

Jawel, we hebben met de meeste partijen wel gesproken. Niemand durfde toen echter zijn/haar nek uit te steken, uit angst om kiezers te verliezen (voor elke partij geldt: ook van hun achterban rookt 25%, en die zouden zich wel eens op een negatieve manier aangesproken kunnen voelen.... een dilemma dat dwars door alle politieke partijen loopt!).

De enige partij die vrij consequent voor een rookvrije horeca durfde te staan, omdat het gezondheidsbelang zo zwaar weegt, was GroenLinks.

Heeft u uw burgerinitiatief van te voren laten toetsen door de commissie burgerinitiatieven?

Ja

Wat waren moeilijkheden die u tegen bent gekomen?

Volgens de letter der wet mocht het onderwerp ("roken in de horeca") de afgelopen twee jaar niet in de Kamer besproken zijn. Het hangt ervan af hoe je dat dan precies definieert, maar er wordt elk jaar wel over roken gesproken in de Kamer, en vanuit die brede visie is besloten ons Burgerinitiatief niet in behandeling te nemen.

Daarop is in de Kamer veel protest gekomen, vooral D66 had daarbij de leiding. Hun standpunt was: als je nu al het eerste Burgerinitiatief afwijst, om een dergelijke slappe reden, dan help je dit instrument meteen al om zeep, en zullen weinig mensen hier nog gebruik van gaan maken in de toekomst. Dat is inmiddels ook wel gebleken...

Wat ging gemakkelijker dan verwacht?

"Binnen een mum van tijd (2 maanden) hadden we veel meer (62.000) dan het aantal benodigde handtekeningen binnen. En we hebben dat keurig op de voorgeschreven manier gedaan: elke individuele handtekening, met naam en andere gegevens, op papier. Dat was een indrukwekkend boekwerk, dat we later ook nog aan Minister Klink aangeboden hebben!!

Het was overduidelijk dat er zeer brede maatschappelijke steun was voor ons Burgerinitiatief, in het hele land waren mensen enthousiast bezig met handtekeningen te verzamelen, bijvoorbeeld een tandartsenpraktijk die de lijsten op had hangen en ons wekelijks van de voortgang op de hoogte hield.

Dat terwijl de Kamer toch bang was een duidelijk besluit hierover te nemen (vanwege de angst kiezers tegen zich in het harnas te jagen), en zelfs ons Burgerinitiatief niet in behandeling wilde nemen.

Heeft uw burgerinitiatief iets effect gehad op de politiek besluitvorming? Zo ja, licht toe?

Ja dat heeft het zeker gehad!

Ook al is het Burgerinitiatief niet in behandeling genomen (hoewel Nico Dubbelboer, PVDA, toenmalig voorzitter van de commissie Verzoekschriften, me later nog ingefluisterd heeft: had maar eerder naar mij toegekomen, dan had ik jullie beter begrepen en hadden we wel anders beslist, en het initiatief wel in behandeling genomen...) het heeft veel politiek effect gehad.

Het massale maatschappelijk draagvlak voor een rookvrije horeca is hiermee duidelijk geworden, wat het voor de politiek haalbaar maakte om hierover toch een knoop door te hakken. Minister Klink heeft dan ook dit politieke momentum gebruikt, en direct na zijn aantreden het ingaan van de rookvrije horeca per 1 juli 2008 aangekondigd. Een daverend succes voor ons, after all !!!

Welke tips zou u toekomstige indieners van een burgerinitiatief meegeven?

Kijk niet teveel naar de (onnodig extra belemmerende) regels rondom het Burgerinitiatief. Die regels zijn bedoeld om ervoor te zorgen dat je echt belangrijke, maatschappelijk omstreden thema's nooit zomaar op de Kameragenda krijgt. Heb daar lak aan, start een Burgerinitiatief omdat je het thema belangrijk vindt, en doe er alles aan om de politiek te laten zien dat er veel draagvlak is voor jouw initiatief!

Wat zijn de belangrijkste lessen die u heeft geleerd?

Belangrijkste les: een "nee" van de commissie Verzoekschriften niet zomaar accepteren, maar ertegen in beroep gaan. Die commissie weet ook niet altijd precies de achtergronden van jouw Burgerinitiatief, zorg ervoor dat je met ze in gesprek raakt, en dat je ze persoonlijk weet te overtuigen, middels een goede lobby.

Overige vragen en/of opmerkingen

-

Wat was de naam van uw burgerinitiatief?

Nederland Krijgt Nieuwe Energie

Hoe lang duurde het voordat u 40.000 handtekeningen had verzameld?

Vijf maanden

Welke acties heeft u ondernomen om uw burgerinitiatief onder de aandacht te brengen?

Ons burgerinitiatief om te komen tot een partijoverstijgende Deltaplan benadering van de energietransitie naar volledig duurzame energie in 2050 hebben wij via een persbericht aan alle media verstuurd.

Bovendien hebben wij i.s.m. de Universiteit Utrecht een 4-tal debatavonden georganiseerd met uiteenlopende sprekers. Daarnaast hebben wij ook gerelateerde NGO's, consumentenorganisaties, brancheorganisaties en koploperbedrijven op het gebied van duurzame energie benaderd om ons te helpen met het verzamelen van steunbetuigingen

Heeft uw burgerinitiatief aandacht in de media gehad? Zo ja, welke?

Artikelen in enkele kranten (Trouw, Volkskrant, NRC) en vakbladen, maar vooral veel aandacht in nieuwsbrieven van NGO's, consumentenorganisaties, brancheorganisaties en koploperbedrijven.

Waren er andere organisaties betrokken bij uw initiatief? Zo ja, welke?

Diverse NGO's (Greenpeace, WNF, Stichting Natuur & Milieu, Natuurmonumenten, etc.), consumentenorganisaties (ODE, Woonbond, Fietzersbond, etc.), brancheorganisaties (UNETO-VNI, NLingenieurs, LTO Nederland, etc.) en koploperbedrijven (ASN Bank, ENECO, Grontmij, Arcadis, etc.) hebben ons initiatief actief gesteund door hun achterban te mobiliseren.

Heeft u van te voren contact gehad met een politieke partij? Waarom wel/niet?

Met alle partijen om nadere toelichting te geven en te luisteren naar eventuele bezwaren, behalve de PVV die nooit gereageerd heeft op mijn verzoek om een afspraak.

Heeft u uw burgerinitiatief van te voren laten toetsen door de commissie burgerinitiatieven?

Nee

Wat waren moeilijkheden die u tegen bent gekomen?

De commissie burgerinitiatieven heeft ons initiatief afgewezen waarbij er verwezen werd naar een Algemeen Overleg op de avond voor de indiening van ons burgerinitiatief waar gesproken is over de Green Deal. Een van de spelregels van een burgerinitiatief is nl dat het niet over een onderwerp mag gaan dat in de 2 voorafgaande jaren in de TK is behandeld. Dit is een onterechte afwijzing, want dit AO ging helemaal niet over ons specifieke voorstel voor een Deltaplan benadering van de energietransitie naar volledig duurzame energie in 2050. Tegen deze beslissing in beroep gaan heeft mijn inziens geen zin, want het was overduidelijk dat de (krappe) meerderheid van de politieke partijen gewoon op zoek was naar een excuus om het burgerinitiatief niet in behandeling te hoeven nemen. En dan vinden ze het vreemd dat er een kloof tussen de burger en politiek bestaat. Waarom geen recht doen aan de moeite die 47.000 burgers hebben genomen om voor een voorstel te pleiten. Ook al ben je het niet eens met het voorstel, ga dan toch tenminste het debat aan. In het bedrijfsleven (waar ik vandaan kom) is zo'n arrogante opstelling meestal het begin van het einde.

Wat ging gemakkelijker dan verwacht?

De werving van de steunbetuigingen.

Heeft uw burgerinitiatief iets effect gehad op de politiek besluitvorming? Zo ja, licht toe?

Indirect heeft alsnog geleid tot een motie van Gerda Verburg (CDA) en Diederik Samsom (PvdA) die pleit voor een nationaal energietransitieakkoord om te komen tot een volledig duurzame energiehuishouding in 2050. Deze motie is in april 2010 door een grote Kamermeerderheid aangenomen met steun van het kabinet. Tot op heden is deze motie echter niet uitgevoerd.

Welke tips zou u toekomstige indieners van een burgerinitiatief meegeven?

Dien geen burgerinitiatief in, want de politiek laat zich met de huidige beperkende en volstrekt willekeurig toepasbare spelregels rondom burgerinitiatieven door burgers niet de agenda bepalen.

Wat zijn de belangrijkste lessen die u heeft geleerd?

Dat de kloof tussen politiek en burger geen toeval is, maar een bewuste strategie is van (tenminste sommige) politici.

Overige vragen en/of opmerkingen

-